

การจำกัดการแข่งขันที่ไม่ชอบธรรม : องค์กรประกอบและเงื่อนไขในการกระทำความคิด
ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522

นางสาวจิตานันท์ รักษีคิด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-371-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17046026

THE UNFAIR RESTRAINT OF COMPETITION : FACTORS AND CONDITION
FOR THE OFFENCE ACCORDING TO ARTICLE 37 OF THE PRICE FIXING AND
ANTI-MONOPOLY ACT B.E.2522

Miss Jidanand Rakskhid

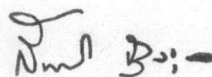
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law
Department of Crime and Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-371-8

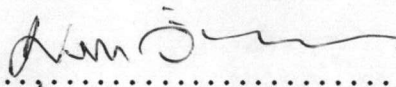
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจำกัดการแข่งขันที่ไม่ชอบธรรม | องค์ประกอบและเงื่อนไขในการ
กระทำคามผิดตามมาตรา 37 ของกฎหมายป้องกันการผูกขาดฉบับปัจจุบัน
โดย นางสาวจิตานันท์ รักษ์คิด
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญฤณาส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

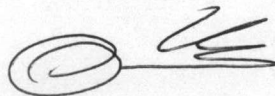

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

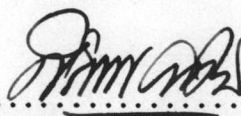
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

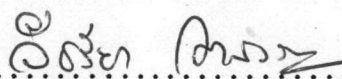
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญฤณาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ศิริพล ยอดเมืองเจริญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรียา โดสงวน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิตานันท์ รัชชคีต : การจำกัดการแข่งขันที่ไม่ชอบธรรม : องค์ประกอบและเงื่อนไขในการกระทำความผิด ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522 (THE UNFAIR RESTRAINT OF COMPETITION : FACTORS AND CONDITION FOR THE OFFENCE ACCORDING TO ARTICLE 37 OF THE PRICE FIXING AND ANTI-MONOPOLY ACT B.E.2522) อ.ที่ปรึกษา รศ.วีระพงษ์ บุญโยภาส, 170 หน้า.
ISBN 974-634-371-8

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาองค์ประกอบและเงื่อนไขในการกระทำความผิด ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ใช้กฎหมายในการนำเอากฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริง

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบภายนอกของความผิดมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1. ผู้กระทำความผิดได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจควบคุม ซึ่งหมายถึงผู้ที่ประกอบธุรกิจประเภทที่คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดได้ประกาศกำหนดให้เป็นธุรกิจควบคุม เนื่องจากมีพฤติกรรมที่เป็นการผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขัน 2. การกระทำได้แก่พฤติกรรมทุกรูปแบบที่ผู้ใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการกระทำที่ไม่ชอบธรรมในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากเมื่อเกิดมีพฤติกรรมเช่นนั้นแล้ว จะส่งผลดังต่อไปนี้ (1) อาจเป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย ขัดขวาง กีดกัน หรือจำกัดการประกอบธุรกิจควบคุมของผู้อื่น หรือ (2) มีผลเป็นการกีดกันมิให้ผู้อื่นประกอบธุรกิจควบคุม หรือ (3) ทำให้ผู้อื่นต้องล้มเลิกการประกอบธุรกิจควบคุม 3. วัตถุประสงค์การกระทำได้แก่ (1) ผู้ที่กำลังประกอบธุรกิจควบคุมอยู่ในตลาด และ (2) ผู้ที่ต้องการจะเข้ามาในตลาดเพื่อประกอบธุรกิจควบคุม ส่วนขององค์ประกอบภายในของความผิดได้แก่เจตนาตามธรรมดา และเงื่อนไขในการกระทำความผิดได้แก่การที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 37 นี้ ต้องการที่จะจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจควบคุม

ภาควิชา นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C570264 : MAJOR LAW
KEY WORD: RESTRAINT / COMPETITION

JIDANAND RAKSKHID : THE UNFAIR RESTRAINT OF COMPETITION : FACTORS AND CONDITION FOR THE OFFENCE ACCORDING TO ARTICLE 37 OF THE PRICE FIXING AND ANTI-MONOPOLY ACT B.E. 2522. THESIS ADVISOR : VEERAPONG BOONYOBHAS, 170 pp. ISBN 974-634-371-8

This research has the objective to study various factors and conditions of the offence under article 37 of The Price Fixing and Anti-monopoly Act B.E. 2522, in order to be a guideline for law users.

The external factors of the offence are described as follows;

1. The Offender is the controlled business enterpriser who is considered to be in a manner of monopoly or allow limited competition by the Central Prescription of Price of Goods and Anti-monopoly Committee.

2. The Offence is the act of any behaviors that law users consider as an unfair competition practice since it might; (1) Destroy, damage, interfere, obstruct or limit other person's controlled business; or (2) Prevent or against other person from establishing controlled business ; (3) Cause other person to abandon in doing controlled business.

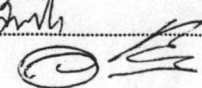
3. The Objects of The Offence are; (1) Existing controlled business enterpriser in the market; and (2) New entrend of controlled business market. For the internal factor of the offence is the intent and the condition of being offence according to limit competition in controlled business.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิติ.....*Jim Jit*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่อาจจะสำเร็จลงได้ หากขาดความอนุเคราะห์จากท่าน รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส และท่านรองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร โดยท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งยังได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนช่วยแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรธา วัฒนะชีวะกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัชรียา ไตสงวน และท่านอาจารย์ศิริพล ยอดเมืองเจริญ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ คุณวราภรณ์ พิริยะอารยากุลที่ได้กรุณาสละเวลาในการตรวจแก้ร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำอันมีคุณค่าตลอดมา

ผู้เขียนขอขอบคุณบุคคลในครอบครัว เมธาธราธิปทุกคน ตลอดจนญาติมิตรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน และที่สำคัญยิ่งคือ เป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา รวมทั้งขอขอบคุณน้อง ๆ ทุกคนสำหรับกำลังใจที่ผู้เขียนได้รับตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สมมติฐาน	4
1.3 จุดมุ่งหมายของการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวความคิดและพัฒนาการของกฎหมายป้องกันการผูกขาด	
2.1 ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez Fair) และการผูกขาด (Monopoly).....	9
2.2 ความหมายของการผูกขาด	13
ก. หลักเกณฑ์ในการตีความกฎหมาย	10
1. หลักในการตีความกฎหมายทั่วไป	14
ก) การตีความตามตัวอักษร	15
ข) การตีความตามเจตนารมณ์	15
2. หลักในการตีความกฎหมายพิเศษ	17

2.3	ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของตลาดและการผูกขาด	22
	ก. ความหมายของตลาด	23
	ข. ประเภทของตลาด	26
	1. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (perfect competitive market)	26
	2. ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ (imperfect competitive market)	29
2.4	ผลดีและผลเสียของการแข่งขันและการผูกขาด	31
2.5	การผูกขาด (Monopoly) และการจำกัดทางธุรกิจการค้า (Restraint of Trade)	33
	ก. รูปแบบของการรวมหัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการจำกัดทางธุรกิจการค้า	36
	1. การรวมหัวกันในรูปแบบทางเศรษฐกิจ (Economic Type of Combination).....	37
	ก) การรวมหัวกันในแนวนอน (Horizontal Combination).....	37
	ข) การรวมหัวกันในแนวตั้ง (Vertical Combination).....	40
	2. การรวมหัวกันในรูปของการจัดการร่วม (Corporate Type of Combination).....	41
	ก) การควบบริษัท (Merger).....	42
	ข) การรวมบริษัท (Consolidate).....	42

ค) การเข้าถือหุ้นและทรัพย์สินของผู้แข่งขันด้วยกัน (Stock and assets acquisition of competitor).....	42
ง) การเป็นกรรมการร่วมหลายบริษัทในธุรกิจเดียวกัน (Interlocking directorates).....	43
3. การทำสัญญาร่วมค้าเฉพาะกิจ (Joint Venture)..	43
2.6 ความจำเป็นของรัฐในการเข้าแทรกแซงการดำเนินธุรกิจ ของเอกชน.....	46
แนวทางในการควบคุมผู้มีอำนาจเหนือตลาด.....	52
บทที่ 3 กฎหมายป้องกันการผูกขาดของต่างประเทศ	
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	55
3.1.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์.....	55
3.1.2 กฎหมายป้องกันการผูกขาดของประเทศสหรัฐอเมริกา The Sherman Act of 1890.....	56
The Clayton Act of 1914.....	58
3.1.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมที่ถือ ว่าเป็นการจำกัดการแข่งขัน.....	64
3.2 ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป	66
3.2.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์	66
3.2.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรม ที่ถือว่าเป็นการจำกัดการแข่งขัน.....	67

	หน้า
3.3 ประเทศญี่ปุ่น.....	75
3.3.1 กฎีหลังทางประวัติศาสตร์.....	75
3.3.2 กฎหมายป้องกันการผูกขาดของประเทศญี่ปุ่น.....	78
The Antimonopoly Act of 1947.....	78
3.3.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรม ที่ถือว่าเป็นการจำกัดการแข่งขัน.....	78
ก. การจำกัดการแข่งขันทางการค้าโดยไม่สมควร (Undue Restraint of Trade).....	79
ข. การประกอบธุรกิจอย่างไม่เป็นธรรม.....	81
3.4 ประเทศออสเตรเลีย.....	84
3.4.1 กฎีหลังทางประวัติศาสตร์.....	84
3.4.2 กฎหมายป้องกันการผูกขาดของประเทศออสเตรเลีย... The Trade Practices Act of 1965.....	85 86
The Trade Practices Act of 1974.....	87
3.4.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรม ที่ถือว่าเป็นการจำกัดการแข่งขัน.....	88
ก. การห้ามไม่ให้มีการตกลงในลักษณะใด ๆ ของบรรดาผู้ประกอบการอันเป็นการจำกัดการ แข่งขัน (contracts, arrangements or understandings, restrictive dealings or affecting competition).....	88
ข. การควบคุมการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจตลาด....	92

ค.	การควบคุมการปฏิบัติทางการค้าในรูปของสัญญาที่มี ข้อผูกมัดทางการค้า (exclusive dealing)	94
ง.	การควบคุมการกำหนดราคาขายปลีก (resale price maintenance).....	96
จ.	การเลือกปฏิบัติในด้านราคา (price discri- mination).....	97
	ระบบ Authorizaion.....	98
	ระบบ Notification of Exclusive Dealing.....	100
บทที่ 4	การบังคับใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดในประเทศไทย	
4.1	วิวัฒนาการของการผูกขาดทางเศรษฐกิจในประเทศไทย.....	102
4.2	วิวัฒนาการของกฎหมายป้องกันการผูกขาดในประเทศไทย.....	106
	พระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกินควร พ.ศ. 2490.....	107
	ก. เหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมาย.....	107
	ข. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ.....	107
	1. นโยบายควบคุมการผลิตหรือการจำหน่าย.....	108
	2. นโยบายสั่งห้ามค้ำกำไรเกินควร.....	108
	พระราชบัญญัติป้องกันการทุ่มตลาด พ.ศ. 2507.....	109
	ก. เหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมาย.....	109
	ข. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ.....	109

	หน้า
พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509.....	110
ก. เหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมาย.....	110
ข. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ.....	111
1. การจัดตั้งสมาคมการค้า.....	111
2. การควบคุมการผูกขาดและกักตุนสินค้า.....	111
พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509.....	112
พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522	113
ก. เหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมาย.....	113
ข. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ.....	114
1. การกำหนดราคาสินค้า (Prescription of Price of Goods).....	114
- มาตรการในการกำหนดราคาสินค้า.....	117
1. การควบคุมด้านราคา.....	117
2. การควบคุมด้านปริมาณ.....	119
3. การควบคุมด้านการจำหน่าย การขนย้าย และวิธีปฏิบัติด้านราคา.....	120
- มาตรการป้องกันการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็น ธรรม (Unfair Trade Practice)....	121
2. การป้องกันการผูกขาด (anti-Monopoly)...	123
1. มาตรการในการควบคุมพฤติกรรมของ ผู้ประกอบการที่มีแนวโน้มไปในทางที่จะสร้าง อำนาจผูกขาด.....	123
2. มาตรการในการควบคุมพฤติกรรมของ ผู้ประกอบการที่มีอำนาจตลาด.....	127

บทที่ 5	การจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจควบคุมของผู้อื่นโดยไม่ชอบธรรม	
5.1	มาตรการป้องกันการจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจควบคุมของผู้อื่นโดยไม่ชอบธรรม.....	128
	องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 37.....	129
	(ก) องค์ประกอบภายนอก.....	129
	(ข) องค์ประกอบภายใน.....	133
5.2	มาตรการควบคุมและป้องกันพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจควบคุมจากการกระทำที่กฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง.....	140
5.2.1	การควบคุมและป้องกันพฤติกรรมที่เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ประกอบธุรกิจควบคุม.....	140
	องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 35.....	142
	(ก) องค์ประกอบภายนอก.....	142
	(ข) องค์ประกอบภายใน.....	144
5.2.2	การควบคุมและป้องกันพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจควบคุมแต่เพียงรายเดียว.....	147
	องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 36.....	147
	(ก) องค์ประกอบภายนอก.....	147
	(ข) องค์ประกอบภายใน.....	149
	องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 38.....	150
	(ก) องค์ประกอบภายนอก.....	150
	(ข) องค์ประกอบภายใน.....	150

	หน้า
5.3 การบังคับใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดที่ผ่านมา.....	151
5.4 ปัญหาในการนำมาตราการป้องกันการจำกัดการแข่งขันที่ไม่ชอบธรรม มาบังคับใช้.....	153
1. ข้อบกพร่องที่เกิดจากเนื้อหาของกฎหมาย.....	154
2. ข้อบกพร่องที่เกิดจากตัวผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย.....	155
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
บทสรุป.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	164
รายการอ้างอิง.....	171
ประวัติผู้เขียน.....	17๖